

talapzat egyes részein alkalmatlan repedések láthatók ugyan, de egészben véve mégis megelégedhetünk annak ép- és szépségével, kivált ha tekintetbe vesszük, hogy a kőzetet a felületről kellett venni, mivel rendes kőbánya mivelés alá nem véseltetett még e nevezetes műkő.

Tudományos szempontból a kőzetet aprószemű, amphibóldús eläolithsyenitnek (vagy foyaitnak) kell tartanunk, itt-ott kék sodalith tartalmú ereszettel, sávokkal és fészkekkel, de miután a ditroit elnevezést egy nagy tekintélyű német kőzetbuvár, Zirkel J. lipcsei tanár, behozta már a tudományba, s a közönség is fölkapta e nevet hazánkban, nincs használata ellen kifogásom; csak annyit kell megjegyezni, hogy az említett német kőzetbuvár csupán a sodalith-tartalmú eläolithsyenitet nevezte ditroitnak s a neki vizsgálatra régebben beküldött válogatott kézipéldányok alapján azt vélte, hogy ilyen sodalithos eläolithsyenit csakugyan önálló nagy tömegekben fordul elő Ditró vidékén. Saját a helyszínén két ízben tett kutatásom azonban azon eredményhez vezetett, hogy önálló ditroit-kőzet tulajdonképpen nincs, hanem hogy az önálló kőzet eläolithsyenit s hogy ebben itt-ott eresztek, sávok, szallagok, foltok, fészkek alakjában mutatkozik a gyönyörű szép sodalith pettyek által feltűnő ditroit, vagy is tudományosan következetesebben nevezve: sodalith-tartalmú eläolithsyenit. A ditroit neve alatt tehát nem szabad önálló kőzetfajt érteni, hanem legfeljebb az eläolithsyenit változatát ismerhetjük el benne.

Végül csak még egy észrevételt koczkáztatok a szobor talapzatának szépészeti oldalát illetőleg. Velem együtt többen azt az észrevételt tették, hogy annak sötétszürke, messzébről egyneműnek látszó színe kissé komor és közönséges is, s ennél fogva nem felel meg a hiréből vagy látásból ismert ditroithoz kötött várakozásoknak.

Miután Ditró vidékén, a Ditrópatak vagy a Tászokpatak völgyeiben, számos ponton lehet valamivel nagyobbszemű, fekete amphibolban kevésbé dús, ennél fogva világosabb és így derültebb benyomást eszközölő ily fajta kőzetet találni, én és a velem hasonló véleményen levők minden esetre szivesebben láttuk volna, ha az utóbbiból választották volna a szobor talapzatához az anyagot.

*Dr. Koch Antal.*

**2. Quartzporphyr és granit zárványok** a koppándi melaphyrtuffából. Pár évvel az előtt gyűjtém e darabokat, malyek a melaphyrtuffában idegenszerűségük által nagyon feltűntek s arról tanuskodnak, hogy nemcsak a granit, de a quartzporphyr is idősebbek a melaphyrnál, leg-

alább itt Erdély nyugoti részében. A mult nyári félévben Medgyesy Béla tanárjelölt ur foglalkozott ezen két zárványnak kőzettani vizsgálásával, s érdemesnek tartom a vizsgálat eredményeit ezennel közzétenni.

„A quartzporphyr makroszcopiailag vizsgálva igen tömör, szarukő-nemű, sötétpiros színű alapanyagból áll, melyből szép testszínű földpát és szürke quarcz kristályszemek vannak kiválva. A mikroszcopiai vizsgálat következő eredményre vezetett. Az alapanyag össze-vissza repedezett, telve van apró világosabb és sötétebb foltokkal, mely utóbbiak színe nyilván a vasoxydtól származik, míg a világos részek nem egyebek quarczszemeknél. Vannak még benne apró kékes színű foltoeskák és pettyek, melyek keresztezett nikólok közt tarka színeket váltanak, a miből következtethető, hogy az alapanyag nem üveges, hanem kristályos szerkezetű, még pedig mikrokristályos. A földpátban apró sárga foltoeskák mutatkoznak a vasoxydtól. A quarcz, viztisza átlátszó mezők gyanánt mutatkozik, melyekben itt-ott magnetit szemcsék láthatók parányi fekete pontok alakjában. A földpát a Szabó-féle lángelemzési kísérletnek alávetve, a loxoklas-sorba tartozó orthoklasnak bizonyodott. Az alapanyag ugyanúgy vizsgálva, jóval nehezebben olvadt, míg lángfestés tekintetében közel áll a földpátjegecekhez. Ebből kitűnik, hogy az alapanyag uralkodólag csakugyan tömör loxoklas (-felsit), de hogy igen apró szabad quarczot is kell tartalmaznia.“

„A granit következő összetételűnek találtatott: áll az quarczból, földpátból és muscovitból, mint főelegyrészekből, továbbá gránátból turmalinból, mint esetleges elegyrészekből. — A quarcz szürke, a földpát fehér kis szemekben mutatkozik, a muscovit pedig ezüstfehér fénylő lemezekékben fordul elő; a turmalin fekete fénylő oszlopkákat, a granat végre mákszemnyi piros kristályszemeket képez. A Szabó-féle lángkísérlet itt kimutatta, hogy a földpát a perthit-sorba tartozó orthoklas.“

Ilyen granitot legközelebb csak Offenbánya vidékéről ismerék, hol a Smida nevű hegynek kőzete hasonlít hozzá; azonban nem valószínűtlen, hogy a gyalui havasok tömegében is kapható lenne ugyanezen változat, miután a turmalin tudvalevőleg igen is elterjedt mellékes elegyrész az itteni granitokban.

Közli Dr. Koch.

**3. Ősemlősök csontjai a pesterei barlangból.** (Bemutatva a társ. oct. 15-ki szakülésén.) Ez évi július elején dr. Daday J. és Klir J. urak társaságában két napot töltöttem a pesterei barlangban, kutatván kihalt ősemlősök csontmaradványai után; az eredmény kielégítő volt, miután több érdekes darab birtokába jutottam. Dr. Daday a pesterei barlang termé-